

Til kommunene og private barnehageeiere
i rammeforsøket

Deres ref

Vår ref
2003/03841

Dato
15.10.2003

AVVIKLING AV FORSØKET MED RAMMEFINANSIERING – KONSEKVENSER FOR BARNEHAGENE I FORSØKSKOMMUNENE

Dette brevet sendes ut som informasjon til alle kommunene som deltar i forsøket med rammefinansiering, og alle barnehageeierne i disse kommunene. Deltakelse i forsøket innebærer at øremerkede statstilskudd til drift av barnehagene i perioden 2000-2003 har vært tildelt som rammefinansiering. Forsøket avsluttes i 2003. Dette betyr vesentlige endringer for alle barnehagene fra 1.1.2004. Endringene er beskrevet i dette brevet. I 2004 skjer det også en del viktige endringer i sektoren generelt som følge av barnehageforliket i Stortinget (barnehagereformen). De viktigste konsekvensene av Stortingets vedtak er også beskrevet nedenfor.

Statlige driftstilskudd i 2004

Avvikling av rammeforsøket betyr at hver enkelt barnehageeier i forsøkskommunene skal søke om statlige øremerkede driftstilskudd på samme måte som barnehagene i landets øvrige kommuner. Det er tre tilskuddsordninger som har inngått som en del av forsøket:

- Ordinært, statlig driftstilskudd
- Tilskudd til tiltak for barn med funksjonshemming i barnehage
- Tilskudd til tospråklig assistanse i barnehage

Beskrivelsen av rutiner for de enkelte tilskuddsordningene nedenfor er i henhold til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2004. Det tas forbehold om endringer i forbindelse med Stortingets behandling av budsjettet for 2004. Endelig budsjettvedtak foreligger i midten av desember.

Ordinært, statlig driftstilskudd

Søknad om ordinært, statlig driftstilskudd for 2004 fremmes på blanketten ”*Årsmelding for barnehager per 15.12.2003*” (KOSTRA-skjema 16). Blanketten distribueres ut til kommunene ca. 1. november 2003, og kommunene har ansvar for å distribuere denne til alle

barnehageeiere i kommunen, også de private. Dersom barnehagen ikke har mottatt søknadsblanketten innen rimelig tid etter 1. november må barnehageeier etterspørre denne hos kommunen.

På årsmeldingen skal barnehageeier rapportere om situasjonen i barnehagen per 15.12.2003. Årsmeldingens opplysninger om antall barn i barnehagen og barnas alder og oppholdstid danner grunnlaget for beregning av driftstilskuddet til den enkelte barnehage. Årsmeldingen fylles ut av barnehagens eier og returneres til kommunen innen den frist kommunen setter. Søknaden sendes videre fra kommunen til fylkesmannen, som behandler søknaden og fatter vedtak om tildeling. Statstilskuddet utbetales via kommunene til den enkelte barnehage, også til de private. Forvaltning av de statlige tilskuddene til barnehagene er en lovpålagt oppgave for kommunene, jf. barnehageloven § 8 fjerde ledd. Statstilskuddet utbetales normalt i flere terminer, her er det ulik praksis. Felles er imidlertid kravet om at tilskuddet alltid skal utbetales forskuddsvis.

Regjeringen har foreslått følgende tilskuddssatser for 2004:

Statlig driftstilskudd til ordinære barnehager og familiebarnehager. Satser gjeldende fra 1.1.2004 – 31.12.2004. Offentlige barnehager. Kroner per år.

Barnas ukentlige oppholdstid	Barn født 2000 og tidligere	Barn født 2001 og senere
0-8 timer	6 540	13 320
9-16 timer	13 060	26 670
17-24 timer	19 610	39 960
25-32 timer	26 110	53 280
33-40 timer	27 060	55 960
41 timer eller mer	34 290	67 550

Statlig driftstilskudd til ordinære barnehager og familiebarnehager. Satser gjeldende fra 1.1.2004 – 31.12.2004. Private barnehager. Kroner per år.

Barnas ukentlige oppholdstid	Barn født 2000 og tidligere	Barn født 2001 og senere
0-8 timer	7 330	14 950
9-16 timer	14 670	29 930
17-24 timer	21 990	44 860
25-32 timer	29 300	59 810
33-40 timer	30 380	62 830
41 timer eller mer	38 500	75 820

Statstilskudd til drift av åpen barnehage. Satser gjeldende fra 1.1.2004 – 31.12.2004. Kroner per år.

Barnas ukentlige oppholdstid (dvs. barnehagens ukentlige åpningstid)	Tilskuddssats per barn
6-15 timer	6 670
16 timer eller mer	12 220

For øvrig vises det til detaljert informasjon som gis i eget rundskriv fra departementet (rundskriv Q-2/2004) som sendes ut til den enkelte barnehage i god tid før 15. desember. Her

gis nærmere opplysninger om målsetting, tildelingskriterier, saksbehandlingsregler, tidsfrister og klageadgang for de statlige tilskuddene til drift av barnehager i 2004.

Nye barnehager og barnehager som har driftsendringer gjennom året

Nye barnehager som tas i bruk etter 15.12.2003, vil ikke komme inn i den ordinære søknadsrunden for 2004. Disse søker om driftstilskudd fra og med den måneden barnehagen tas i bruk. Dette gjøres på en egen åpnings-/endringsmeldingsblankett (Q-0105). Blanketten fåes ved å henvende seg til kommunen eller fylkesmannen.

Eksisterende barnehager som har driftsendringer gjennom året kan/skal søke om endret statstilskudd fra og med den måneden driftsendringen inntreffer. Nærmere regler om dette er gitt i rundskriv Q-2. Generelt gjelder følgende:

- Barnehager som stenges, midlertidig eller permanent, skal rapportere driftsendringen.
- Barnehager som øker antall barn med 2 eller flere kan søke om økt tilskudd.
- Barnehager som reduserer antall barn med 2 eller flere skal rapportere driftsendringen.

Tilskudd til tiltak for barn med funksjonshemming i barnehage

Barn med funksjonshemming kan trenge særskilt tilrettelegging av fysiske og personalmessige forhold i barnehagen for at de skal kunne ha nytte av oppholdet. Slik tilrettelegging vil ofte medføre ekstrakostnader for barnehageeier. Staten gir derfor et ekstra tilskudd, som kommer i tillegg til det ordinære driftstilskuddet.

Her har regjeringen foreslått en generell endring i tildelingskriteriene for 2004. Tidligere har dette tilskuddet vært beregnet som 10 prosent av hva kommunen samlet sett fikk i ordinært statlig driftstilskudd. Dette betyr at kommuner med høy barnehagedekning har fått forholdsmessig mer tilskudd enn kommuner med lav dekning. I og med at barnehageloven gir barn med funksjonshemming fortrinnsrett ved opptak, er det slik at selv kommuner med lav dekning gir tilbud til de fleste barn med funksjonshemming. Barnehagedekning er dermed ikke noe godt mål for behovet for midler til særskilt tilrettelegging. Regjeringen ønsker derfor å fordele dette tilskuddet etter mer objektive kriterier fra 2004. Forslaget innebærer at tilskuddet samlet sett opprettholdes på 2003-nivå, men at tilskuddet utbetales som en engangsutbetaling til kommunene ved begynnelsen av året. Som en overgangsordning i 2004 utbetales halvparten av midlene i henhold til hva kommunene fikk i 2003, og den andre halvparten etter kommunens andel av barn 1-5 år. Sistnevnte kriterium legges i sin helhet til grunn i 2005. På denne måten vil en omfordeling mellom kommunene tas over to år.

Selv om tilskuddet utbetales til kommunen, er dette i sin helhet midler som er øremerket formålet. Midlene skal derfor utelukkende brukes til tilrettelegging for funksjonshemmede i barnehage, både kommunale og private. Nærmere retningslinjer vil bli gitt i departementets rundskriv Q-2/2004. Den enkelte barnehageeier søker dermed kommunen om midler til slik tilrettelegging. Kommunene har et særlig ansvar for å informere private eiere om ordningen, og hvilke søknadsrutiner som gjelder.

Tilskudd til tospråklig assistanse i barnehagen

Tilskuddet skal dekke en del av kostnadene som barnehageeiere har når det er ansatt tospråklig assistent i barnehagen. Alle barnehageeiere søker fylkesmannen om slikt tilskudd på "Årsmelding for barnehager per 15.12.2003" (KOSTRA-skjema 16). Tilskuddet utmåles på bakgrunn av opplysninger eier gir om antall barn i barnehagen som omfattes av ordningen.

Det gis tilskudd etter to satser, avhengig av antall timer per uke det gis tospråklig assistanse. For 2004 har regjeringen foreslått følgende tilskuddssatser:

Antall timer med tospråklig assistanse per uke	Tilskuddssats per barn (kroner per år)
6-25 timer	16 670
26 timer eller mer	22 240

På samme måte som for det ordinære driftstilskuddet, så vil ikke nystartede tilbud komme med i den årlige søknadsrunden. Barnehager som oppretter slike tilbud etter 15.12.2003 søker om tilskudd på egen blankett Q-0142 *Søknad om statstilskudd til nystartet tilbud om tospråklig assistanse*. Nærmere retningslinjer vil bli gitt i departementets rundskriv Q-2/2004.

I budsjettforslaget for 2004 har regjeringen foreslått å avvikle denne ordningen med virkning fra 1. august 2004. Dette betyr at alle berørte barnehager bare vil få utbetalt tilskuddet til og med juli måned. Avviklingen må ses i sammenheng med forslaget om en ny tilskuddsordning som skal innføres fra 1. august 2004. Den nye tilskuddsordningen vil være et tilskudd til kommunene for å bidra til at kommunene kan utforme tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. Dette tilskuddet vil med andre ord ha et mye bredere formål, men barnehagene vil fortsatt være sentrale som en integrerings- og opplæringsarena for barn i førskolealder med minoritetsspråklig bakgrunn. Kommunene og barnehagene kan finne mer informasjon om forslaget til ny ordning i St.prp. nr. 1 (2003-2004) for Barne- og familiedepartementet.

Barnehageforliket i Stortinget – konsekvenser for kommunene og barnehageeiere

I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2003 inngikk alle partiene på Stortinget, med unntak av Kystpartiet, et bredt forlik om barnehagepolitikken. Diskusjonen rundt endrede virkemidler hadde sitt utgangspunkt i en avtale om barnehagepolitikken som et flertall på Stortinget (Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet) inngikk 11. juni 2002. Stortinget ba Regjeringen følge opp denne avtalen. Regjeringen la våren 2003 fram en egen stortingsmelding om barnehager, og en odelstingsproposisjon om endringer i barnehageloven. Her fremmet regjeringen sine mål for barnehagesektoren og forslag til hvordan den kunne styres og finansieres. Behandlingen av stortingsmeldingen førte til justeringer i den opprinnelige barnehageavtalen, og et bredt politisk forlik (barnehagereformen).

Nedenfor har vi skissert de viktigste endringer i lovverk og tilskuddsordninger som barnehageforliket legger opp til i 2004.

Investeringsstilskudd til nye barnehageplasser

Investeringsstilskudd til nye barnehageplasser ble innført fra 1. august 2003. Det er utarbeidet et eget rundskriv om ordningen, rundskriv Q-20. Dette, sammen med søknadsskjema kan hentes fra våre nettsider:

<http://odin.dep.no/bfd/norsk/regelverk/rundskriv/004071-990046/index-dok000-b-n-a.html>

Investeringsstilskuddet er foreslått redusert noe i 2004 i forhold til gjeldende satser. Dette må ses i sammenheng med ny lov om momskompensasjon som gir barnehagene tilsvarende lavere investeringskostnader. Økonomisk sett vil de som etablerer barnehager komme likt ut som i dag. Regjeringen har foreslått følgende satser for 2004:

Investeringsstilskudd til nye barnehageplasser. Tilskuddssatser for 2004.

Oppholdstid/alder	Barn f. 2000 eller tidligere	Barn f. 2001 eller senere
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	8 500	12 000
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	17 000	24 000

Maksimalpris på foreldrebetalingen fra 1. mai 2004

Maksimalpris på foreldrebetalingen innføres fra 1. mai 2004. Ordningen betyr at staten pålegger den enkelte barnehage, gjennom lov, å ha en foreldrebetaling som ikke overstiger et visst beløp per måned. Maksimalprisen vil være om lag 2750 kroner per måned (2500 kroner i 2002-priser, pris- og kostnadsjustert til 2004-priser). Ordningen vil bli hjemlet i ny § 15 a i barnehageloven. I tråd med barnehageforliket åpnes det for at maksimalprisen kan overstiges dersom barnehagen er truet av nedleggelse eller kvaliteten rammes. Dette forutsetter godkjenning i samarbeidsutvalget. Nærmere retningslinjer utarbeides i forskrifts form. Forslag til forskrifter vil bli sendt på høring i løpet av høsten.

80 prosent offentlig finansiering fra 1. mai 2004

Når staten går inn og regulerer barnehagenes inntekter fra foreldrebetalingen, forutsetter dette at barnehagene kompenseres gjennom økte offentlige tilskudd. Fra 1. mai 2004 skal den samlede offentlige finansieringen dekke om lag 80 prosent av barnehagenes kostnader. For i så stor grad som mulig å sikre den enkelte barnehage tilstrekkelig inntekter, vil den offentlige finansieringen være tredelt fra 1. mai:

1. Øremerket statlig driftstilskudd. Dette vil være alle barnehagers grunnfinansiering. Dette er forutsatt videreført med de satser som gjelder fra 1.1.2004.
2. Kommunal finansiering. Barnehageforliket forutsetter at kommunene samlet sett skal bruke like mye av egne midler i sektoren som de gjør i dag. Dette betyr at kommunene ikke har anledning til å redusere sin ressursbruk. Dette må ses i sammenheng med nye forskrifter om økonomisk likeverdig behandling (forskrifter gitt med hjemmel i ny § 7 b i barnehageloven). Departementet vil sende forslag til forskrift på høring i løpet av høsten. Forskriften vil tre i kraft fra 1.5.2004.
3. Statlige skjønnsmidler administrert av fylkesmannen. Disse midlene tildeles der det ordinære statstilskuddet sammen med kommunens egne midler og foreldrebetalingen ikke gir tilstrekkelig kostnadsdekning i barnehagene i kommunen. Kommunen søker samlet om midler på vegne av alle berørte barnehager, også de private. Her vil det ligge som en forutsetning at kommunen kan godtgjøre at de har opprettholdt sin ressursbruk på samme nivå som i dag. Saksbehandlingsrutiner og tildelingskriterier vil bli gitt i et eget rundskriv.

Øvrige endringer i barnehageloven

I tillegg til lovens nye bestemmelse som gir hjemmel for regulering av foreldrebetalingen, er en rekke andre endringer trådt i kraft. Endringene innebærer en betydelig styrking av kommunenes rolle som barnehagemyndighet. Lovendringene vil ikke minst ha betydning for forholdet mellom kommunene og de private barnehagene.

Kommunal utbyggingsplikt (§ 7)

Pliktbestemmelsen innebærer at kommunen selv må vurdere hva som er tilstrekkelig antall barnehageplasser og hvordan behovet skal dekkes. Bestemmelsen må imidlertid tolkes slik at kommunene er forpliktet til å tilby plasser til barn i alle aldersgrupper under opplæringspliktig

alder. Videre at kommunene har et tilstrekkelig tilbud av hel- og deltidsplasser, barnehager med variert pedagogisk profil og at barnehagene bør ha åpningstider som er tilpasset foreldrenes ønsker og behov. Lovendringen betyr at barnehager blir en lovpålagt oppgave for kommunene.

Utvidet rett til innsyn i barnehagene (endring i §11)

Paragrafen har tidligere regulert barnehagenes plikt til å framlegge opplysninger som kommunen og fylkesmannen som tilsynsmyndighet finner påkrevet for å utøve tilsynet etter barnehageloven. Endringen innebærer at loven gir kommunen og fylkesmannen hjemmel til å innhente opplysninger også i egenskap av barnehagemyndighet. Endringen må blant annet ses i sammenheng med endringen i lovens § 7 som forutsetter at kommunene til enhver tid har nødvendig oversikt over behovet for barnehageplasser i kommunen.

Kommunal plikt til samordning av opptak (§ 7 a)

Samordnet opptaksprosess er et virkemiddel for å få bedre oversikt over etterspørselen etter barnehageplasser for dermed å kunne oppnå full behovsdekning. Samordningen skal:

- sikre at barnehageplassene blir fordelt etter brukernes ønsker og behov
- sikre likebehandling av barn og likebehandling av offentlige og private barnehager
- være et redskap for kommunene for å kunne oppfylle utbyggingsplikten.

Egen nettside for barnehagereformen

Departementet har opprettet en egen nettside for barnehagereformen, der kommuner, barnehageeiere og foreldre kan finne mer informasjon:

http://odin.dep.no/bfd/norsk/familie_og_barnehager/barnehager/barnehagereformen/index-b-n-a.html

Spørsmål kan også rettes direkte til Thorstein Ouren, telefon 22 24 25 27, eller e-post thorstein.ouren@bfd.dep.no

Med vennlig hilsen

Margaret Sandvik (e.f.)
avdelingsdirektør

Thorstein Ouren
seniorrådgiver

Kopi til:

Alle fylkesmenn

Kommunal og regionaldepartementet, Postboks 8112 Dep, 0032 Oslo

Statistisk sentralbyrå, Postboks 8131 Dep, 0033 Oslo

Kommunenes sentralforbund, Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo

Private Barnehagers Landsforbund, 8041 Bodø